

שיטת רבינו הקדוש הגה"צ
רבי ישראל אבוחצירא זיע"א
 ה"בבא סאלי" ("אבא המתפלל")
 (רבם ומאורם של בני עדות המערב)

בענין גידול וגילוח הזקן

מלוקט מתוך הספר
הדרת פנים - זקן
 בענין גילוח וגידול הזקן
 - לאור ההלכה -

מאת הרב משה ניסן ווינער
 הוצאת שני' - שלהי תמוז, תשע"א -

נדפס לזכות

החתן הרה"ת ישראל* תומר שיחי'

ווינגארטען

והכלה מרת רחל** שתחי'

ווינער

לרגלי קשרי השידוכים שלהם בשעטומו"צ

ביום הבהיר עש"ק י"ג תמוז ה'תשע"א

*ע"ש מרן הק' ה"בבא סאלי" זיע"א

**נולדה ד' שבט - יום ההילולה של מרן הק' ה"בבא סאלי"
 זיע"א

דברי ה"בבא סאלי" זיע"א אל אבי הכלה - ראה לעיל ע' 3.
 מכתב מבנו של "בבא סאלי" הרה"ק רבי מאיר זיע"א אל אבי
 הכלה - ראה לעיל ע' 2.

"לאחר זמן, הגיע האברך לבית הרב. בדיוק התכוננו לתפלת מנחה, והכל המתינו לכניסתו של הרב. מורנו זיע"א נכנס את החדר, ומשראה את האברך, ועתה זקן מעטר את פניו, ניגש אליו והחל מחבקו ונותן לו ברכת 'שלום עליכם', ו'ברוך בואכם לשלום'. 'ברי' חדשה אתה, ובדרגת גבוהה יותר, ומגיע לך ברכת 'שלום עליכם' ו'ברוך הבא' כאילו הגעת לכאן בפעם הראשונה בחיידך".

היאך ייתכן שאדם ירא ה' יגלח זקנו

בס' תולדותיו של הגה"צ הר"י אבוחצירא, ס' "בבא סאלי - רבינו הקדוש" (עמ' 296; 299):

"רבינו הק' ביקש מסופר סת"ם שהי' נאמן עליו להכין עבורו תפלין של רש"י ושל ר"ת וביקשו להזדרז בעשייתן כי הם נחוצים לו בדחיפות וכל יום שיתאחר יהא שרוי בצער.

"ימים נקפו והסופר עדיין לא בא למסור את התפלין שהוזמנו אצלו. רבינו שלח לקרוא לו. כשבא מיהר להתנצל על האיחור, והסביר כי למעשה הוא את עבודתו כבר סיים, אלא שעתה ממתין הוא לעושה הבתים שקיבל על עצמו את עשיית הבתים ועדיין הוא מתעכב. אולם, הוסיף הסופר להסביר לרבינו, כדאית היא ההמתנה. אמנם אפשר הי' למצוא עושה בתים אחר, שהי' כבר מסיים לעשותם, אלא שאני ביקשתי להזמין את הבתים מבעל מלאכה מהדר ויודע מלאכתו, והעיקר: הוא ירא שמים בתכלית.

"שמע זאת רבינו ונחה זעתו. 'אמור נא לי', הקשה רבינו, 'האם הוא בעל זקן?'

"לא!, השיב הסופר, אולם אל לו לרבינו לחוש בשל כך.

"רבינו שמע את תשובתו והחל צועק על הסופר: 'איך אתה אומר שהוא ירא שמים בתכלית ואין לו זקן. היאך ייתכן שאדם ירא ה' יגלח זקנו...".

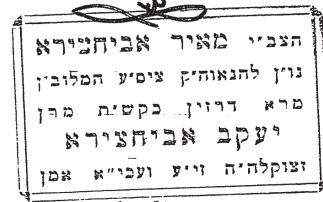
בה' זין עמן תעליז • יתנווד יעלא

לכבוד ירידה' נירי'נן: מעשך' הקנה' האפוקס וכו' מענהר' קרב מעה ננישע עלינא'

עלף רב וועע יקרב • לאונר נעשכ •

רב נפד • ספרו קביר הדתי פטס זקן • בענע לגילוח זקן •

בצונף מכתבו הנפד • הניעונ לגבון • בולאי דבר גבול
 עשה • דתעלד זמיה כותיה תלד אמרין ואמרין חלקן
 קנפ שאיז בקו קבאונת לעמ' ובלאזן' איז נכאזאל קלס
 וידי משולקין מול הענינים • עבז כתבת למעכז קדין
 עולף נע' יתחזקו ידיו נישאן פני נכו
 ומעכז' אס ילכז להנפס מכתב זה הקונת בידו •
 קיזן בלחזן ברכות בבכוד רב • ע' מענע (פאנא)

שיטת רבינו הקדוש הגה"צ
רבי ישראל אבוחצירא זיע"א
 ה"בבא סאלי" ("אבא המתפלל")
 (רבם ומאורם של בני עדות המערב)
בענין גידול וגילוח הזקן

דברי מרן הק' ה"בבא סאלי" זיע"א
 לקראת הופעת הס' "הדרת פנים-זקן":

**השומר את זקנו -- כאילו שומר הברית
 ואפילו לנגוע בו במספרים אסור**

"השומר את זקנו כאילו שומר הברית'. ואפילו לנגוע בו במספרים אסור. והיו מהמדקדקים שלא לנגוע אפילו בשערות הזקן שמא תפול שיערה אחת. וסיפר על עצמו שלא הי' לו זקן עד גיל 40 שנה והתפלל ובכה שיגדל זקנו. ותוך שבוע החל גודל זקנו לצמוח.

"בנוסף התבטא בחריפות כנגד כל מי שנוגע בזקנו, אפילו רבנים מובהקים" (נרשם ע"י חתנו נ"י, ה'תשל"ח – נדפס בס' הדרת פנים - זקן עמ' 41).

מתחילה לא הי' לו זקן והתפלל ובכה שיגדל זקנו

מסופר ע"ז בספר תולדותיו "בבא סאלי – רבינו הקדוש" (עמ' 279-298):
 "רבינו הקפיד מאוד שלא לגלח את הזקן וגער בכל אלו שבאו לביתו ופניהם מגולחים וביקשם לגדל את זקנם. הוא עצמו לא תיקן את זקנו כלל ונהג בו כבכלי קודש. באחת ההילולות הגדולות עת הי' נוהג רבינו לספר סיפורים אודות המשפחה, סיפר את הסיפור הבא:

"עד גיל ארבעים (40) לא צימח לי זקן, ובאותה תקופה כבר הייתי חושש שמא לעולם לא יצמחו לי שערות הזקן כשם שדודי לא צימח זקנו,

1) עי' רבינו בחיי עה"פ ולא תשחית את פאת זקניך (קדושים יט, כז): "טעם איסור ההשחתה לפי שאותיות... של השם הנעלם רשומו בתבנית הגוף... וזהו איסור השחתת זקן עליון וזקן התחתון כי האיסור שוה בהם... מצינו בשני מקומות האלה השן' ואחדות... והמצוה אזהרה למוחק אותיות השם".

"הי' זה בר"ח טבת. בהזדמנות נוספת באתי שוב לרב לקבל ברכה, באותו ענין. אמר לי הרב: 'אתה מקטני אמונה, אמרתי לך שיהיו לך ילדים! למה לך לבוא כל חודש?!'

"כשהגיע חוה"מ פסח עליתי לרגל לראות את פני רבינו הק' (כדברי חז"ל שאמרו חייב כל אדם להקביל את פני רבו ברגלים). אמרתי לרבינו: 'באתי לראות פניו הקדושים ולבקרו לרגל החג'. הרב שזכרני אמר: 'זו לך הפעם האחרונה שאתה בא אלי – ועדיין אין לך ילדים, בפעם הבאה אתה בא לבשרני בשורה טובה'. לאחר כחודש הציעה רעייתי כי נבדוק אם התקיימה כבר ברכת הרבי. והבדיקה העלתה תשובה שלילית. אני, שסירבתי להאמין לתוצאה, מהרתי לקרוע את טופס הבדיקה, וביקשתי לבצע בדיקה נוספת. שוב תשובה שלילית, ושוב בדיקה... בפעם השלישית, לתדהמת הלבורנטית הבודקת, היתה התוצאה חיובית. אך יותר מכך תמהה, על מעשי קודם, וכי למה הי' עלי לקרוע בבטחון את התוצאות ולהתעקש כי אינן נכונות, על סמך מה התעקשתי שהתוצאה צריכה להיות חיובית? גיליתי את אוזנה כי ברכת רבינו הק' והבטחתו הם שנטעו בי את האמונה כי ברכתו אמורה כבר להתקיים. רבינו גם ביקש ממני לא לגלות דבר עד שיתגלה מאליו, משנתגלה באתי לבשר לו, וביקשתי ברכה לבן זכר. לבקשה זו הפטיר: 'מה שתוליד האשה יהי' במזל טוב ובברכה!' מנוסח תשובתו ידעתי שיש לנו בת – וכך הי'".

כל אלו הן טענות היצר

בס' "בבא סאלי – רבינו הקדוש" (תולדותיו של הגה"צ הר"י אבוחצירא) עמ' 301:

"סיפר אחד מבני הישיבה כי בכל פעם שהי' נכנס אל הרב, הי' הרב דוחק בו ומשכנעו שיחדל מלגלח את זקנו. הבחור הי' משיב לרב כי אחר החתונה בע"ה יגדל את זקנו. לאחר זמן מצא הבחור שידוך הגון וכשבוע לאחר החתונה בא עם אשתו לבית הרב לקבל ברכתו.

"טרם שפצה פיו פנה אליו הרב ואמר לו: 'עד עתה גילחת את זקנך מתוך שקיווית שבהיותך מגולח ייקל עליך למצוא זיווג. כל אלו הן טענות היצר, אך לא רציתי לכפות עליך. אולם עתה, הלא כבר בעל אשה אתה ואין לך כל תירוץ להמשיך ולהתגלח, ואני מבקש ממך, הוסיף הרב, 'לחדל מלגלח זקנך'. הבחור הבטיח בו במקום כי יחדל להתגלח, והוא מקבל עליו מהיום לגדל את זקנו.

והייתי דואג ומיצר על כך. באותו לילה לא עצמתי עין, ובמשך כל הלילה בכיתי והתפללתי לפני בורא עולם. איך אקיים את מצוות התלויות בזקן, הקשיתי, אם לא יהא לי זקן. בכיתי והתפללתי שיצמח לי זקני.

"באותו שבוע, הוסיף רבינו לספר, התחילו כבר סימנים של זקן וכך המשך עד אשר הגיע למידת זקנו של אהרן הכהן שירד על פי מדותיו.

"ורבינו כשהי' מספר את הסיפור הי' נוטל את זקנו בידו ומנשקו ואומר: ב"ה, אני שמח שמעולם לא פגמתי בזקני כלל וכלל והוא נותר בקדושתו".

רבנים שגילחו את זקנם -- הי' מטיל ספק בגדלותם בתורה

"כשבאו אליו רבנים שגילחו את זקנם, או אפילו רק סידרו במספריים, הי' מטיל ספק בגדלותם בתורה" (ס' מאור ישראל – תולדות מרן ה"בבא סאלי" – עמ' 90).

גידול הזקן – ושלוש בית

[לאדמו"ר ה"בבא סאלי" זיע"א] הי' לו תמיד יחס מיוחד לבעלי זקן, אך רק לאותם שמעולם לא נגעו בזקנם. חסרון הזקן נגע לליבו מאוד. הוא ראה בזקן חלק מצלם אלוקים של האדם, שאין לוותר עליו, או להורידו חלילה. מרגלא בפומי, שמי שיקבל על עצמו שלא לנגוע בזקנו. מובטח לו שחצי מעוונותיו ימחלו לו. רבים מחסידיו ששמעו זאת מפי קדשו הניחו את זקנם לצמות, בלי לנגוע בו כלל. פעם בא אליו אברך בעל תשובה, וסיפר לו שעז רצונו לגדל זקן, כי שמע על ענין מחילת העוונות שאמר אדמו"ר, אך מה יעשה שאשתו מתנגדת, אדמו"ר ענה לו, שיכול הוא להבטיח לאשתו שגם לה יתכפרו מחצית מעוונותי, אם לא תמנע אותו לגדל את זקנו" (ס' מאור ישראל – תולדות מרן ה"בבא סאלי" עמ' 88-90).

שיטת ה"בבא סאלי" בסריקת שער הזקן

"מרגלא בפומי, שמי שיקבל על עצמו שלא לנגוע בזקנו, ואף לא לסרקו, ע"מ שלא לתלוש אף שערה, מובטח לו שחצי מעוונותיו ימחלו לו. רבים מחסידיו ששמעו זאת מפי קדשו הניחו את זקנם לצמות, בלי לנגוע בו כלל" (ס' מאור ישראל – תולדות ה"בבא סאלי", עמ' 89).

קיפול שערות הזקן –

"לא יתכן שדבר שהוא פארו של אדם, שמישהו יתבייש ממנו"

"הי' לו משמש, לאדמו"ר [ה"בבא סאלי"], ששהה בביתו, לעת זקנתו מידי לילה. וכמובן אותו משמש לא נגע בזקנו. ערב אחד, כשהגיע לבית אדמו"ר, קבלו אדמו"ר בקרירות מופגנת, ואף לא רצה לענות לו שלום. אותו משמש התפלא מאד, ושאל במרירות, מה פשעי ומה חטאתי? אדמו"ר ענה לו, שהוא רואה שחתך חלק מזקנו, לכן הוא הקפיד עליו מאד. אז הוציא המשמש סיכה, שהחזיקה את זקנו מקופל, וגילה את כל זקנו כבימים ימימה. אדמו"ר שראה שהמשמש לא חתך את זקנו, קרבו ושאלו מדוע א"כ אתה מקפל את הזקן? השמש ענה, כי במקום עבודתו, הוא מתבייש להופיע עם זקן ארוך כמו שלו. אז השיב לו אדמו"ר, שלא יתכן שדבר שהוא פארו של אדם, שמישהו יתבייש ממנו, וציווה עליו שלא יוסיף לקפל את זקנו" (ס' מאור ישראל – תולדות ה"בבא סאלי" – עמ' 89-90).

תגדל זקן – תוליד ילדים

בס' "בבא סאלי – רבינו הקדוש" (תולדותיו של הגה"צ הר"י אבוחצירא) עמ' 300-299:

"רבים יודעים מה חשיבות ראה רבינו בענין הזקן, ושמח על כל מי שנמנע מלגלחו. פעם, רבינו הק' הזמין את הרב ניסים טולידאנו שליט"א (ראש ישיבת שארית יוסף בבאר-שבע) לסעודת מלווה-מלכה, וביקש כי יבוא בגפו ללא אנשים נוספים.

"הרב משה י. ביקש מהרב ניסים [טולידאנו] שליט"א כי יצרפו אליו כנהג ושמש, מן הסתם לא תהי' לרבינו קפידה על כך שבא עמו.

"במוצאי-שבת נסענו אשתי ואני עם הרב ניסים שליט"א, ורבינו הק' הכין סעודת מלווה-מלכה כיד המלך. תוך כדי הסעודה, האצתי ברב ניסים כי יבקש עבורי ברכה לזרע בר קיימא, כי זה לנו שנתיים ימים מאז נישאנו וטרם נפקדנו בבנים.

"תחילה סירב רבינו להתייחס כלל. אך משהרבה הרב ניסים להפציר בו ביקשני רבנו הק' לקרב אליו והביט בי ואמר: 'אתה לא תיפקד בילדים כלל!' למשמע דברים כאלה, נבהל הרב משה ורעדה אחזתהו, עד גמר הסעודה הדהדו הדברים באזני הרב משה ותמה על מה ולמה לא יפקד בבנים. בסוף הסעודה, קרא רבינו לאברך ואמר לו: 'אם רוצה אתה ילדים – תגדל זקן, לא תגלחו כלל וכלל, אל תתקן ואל תקצר! ואני מבטיחך כי תיפקד בילדים'.